

Umění a dětský výtvarný projev

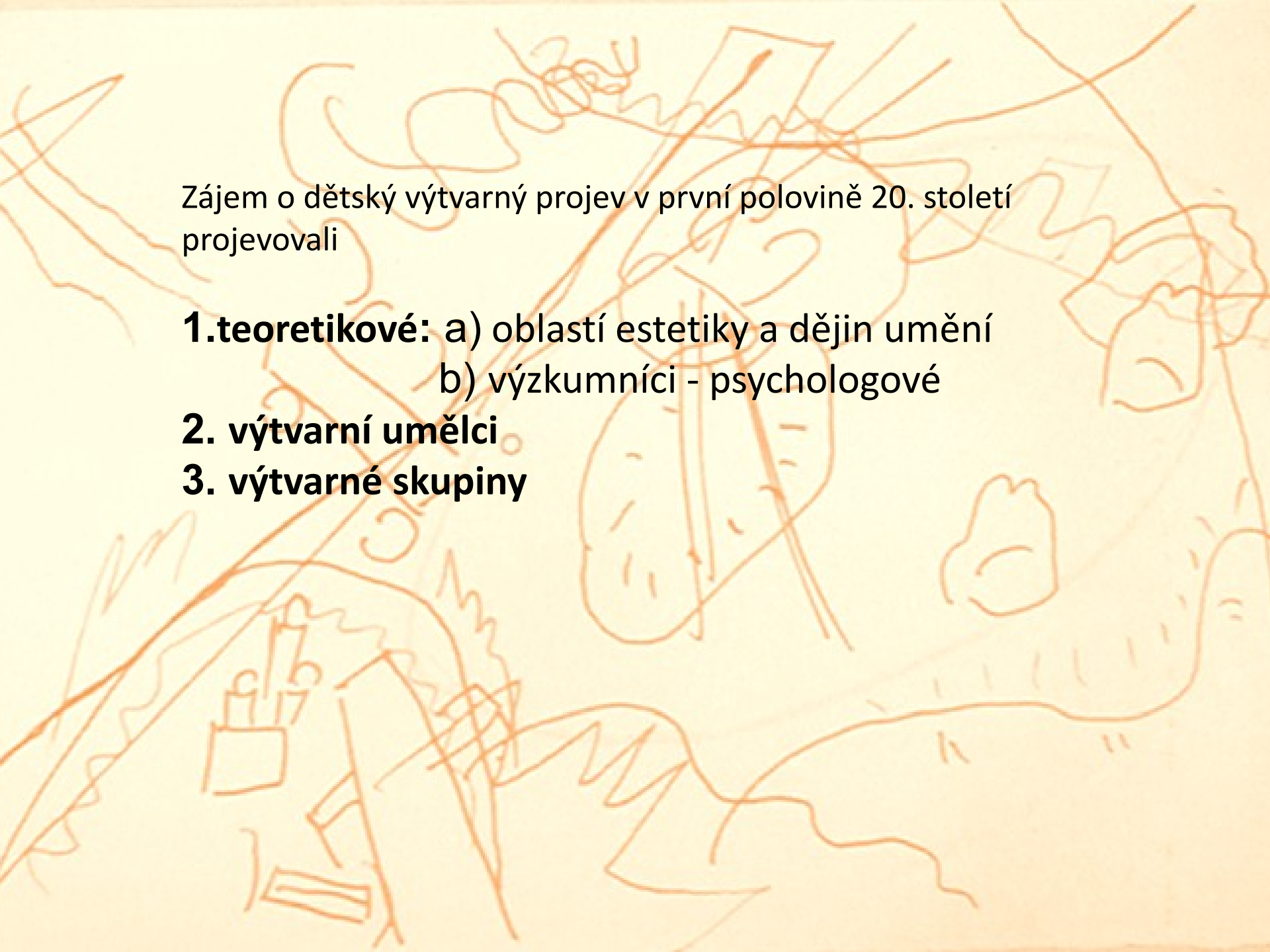
*Winn Lieboway
mein Haus, in dem
ich lebe.*

Zájem o dětský výtvarný projev v první polovině 20. století
projevovali

- 1. teoretikové:** a) oblastí estetiky a dějin umění
b) výzkumníci - psychologové
- 2. výtvarní umělci**
- 3. výtvarné skupiny**

A) Teoretikové z oblasti estetiky a dějin umění

-**Gustav Britsch** a teorie o konvergenci výtvarné výchovy s duchovním pojetím výtvarné formy. Teorie výtvarného umění (Der Bildenden Kunst 1930)
Východiska, analogie:

-**Heinrich Wölflin, Theodor Lipps, Max Vervorn** –teorie vcítění se do umělecké formy, **ideoplastická a fyzioplastická forma, reprodukce x intuitivní zobrazení**, umělecké tvarosloví a psychologie vnímání.

-**Otakar Hostinský, V.V. Štech** (studium umělecké tvorby)– **umění ovlivňuje přímo život**

Pozn.:G. Britsch – profesor mnichovské akademie umění, poukazoval na to, že právě umění nám skýtá příležitost zakoušet jednotu a celistvost bytí, v jednotlivých etapách umění nejde o postup od nižšího k vyššímu, ale o ucelené stejně hodnotné spirálově řazené epochy, stejně tak je tomu i s „vývojem“ dětského umění. Mezi jeho vývojovými fázemi a uměleckými epochami existují jisté analogie.

B) Výzkumníci a psychologové (empirický výzkum)

(zabývali se analytickým a komparativním zkoumáním dětských prací převážně kreseb, sledovali pravidla vývoje DVP a typologii DVP, diagnostika, testy a kvantitativní přístup)

Ebenezer Cooke (1885)

Corrado Ricci (1887)

Cyril Burt (1921)

Georg Kerschensteiner (1905)

František Čáda (sebeprojekce dítěte prostřednictvím symbolu) – geneze kresby

Otakar Chlup – výzkum duševních projevů u dětí méně schopných (1925)

R. Čermák a L. Ondrůjová

Pedagogičtí experimentátoři

Experimentální výtvarná pedagogika

Tvůrčí didaktika, vnímání dítěte jako svébytného autora, dětský expresionismus

(pedocentrismus), intuitivní metody v iniciaci dětského výtvarného projevu (20. a 30. léta 20. století).

Franz Cizek – Vídeň

Ladislav Švarc, Bohuslav Havránek – Dům dětství v Krnsku

Bauhaus – na úrovni vyššího školství, Johannes Itten

The background of the slide is a complex, abstract line drawing in a light orange or brownish hue. It consists of numerous overlapping, gestural lines that form various shapes, some resembling faces or figures, but overall creating a sense of chaotic energy and movement. The lines are thin and vary in density, with some areas being more heavily scribbled than others.

2. Umělci spříznění s antropologickými kořeny dětské výtvarné tvorby (art brut, performel, tachismus)

Vasily Kandinsky (Blaue Reiter)

Paul Klee (Blaue Reiter)

František Kupka- psychofyzická energie

Jean Dubuffet, Gabrielle Münter (Blaue Reiter),

**Juan Miró, Paul Picasso, Josef Čapek, Václav Špála,
Skupina CoBrA a další.**

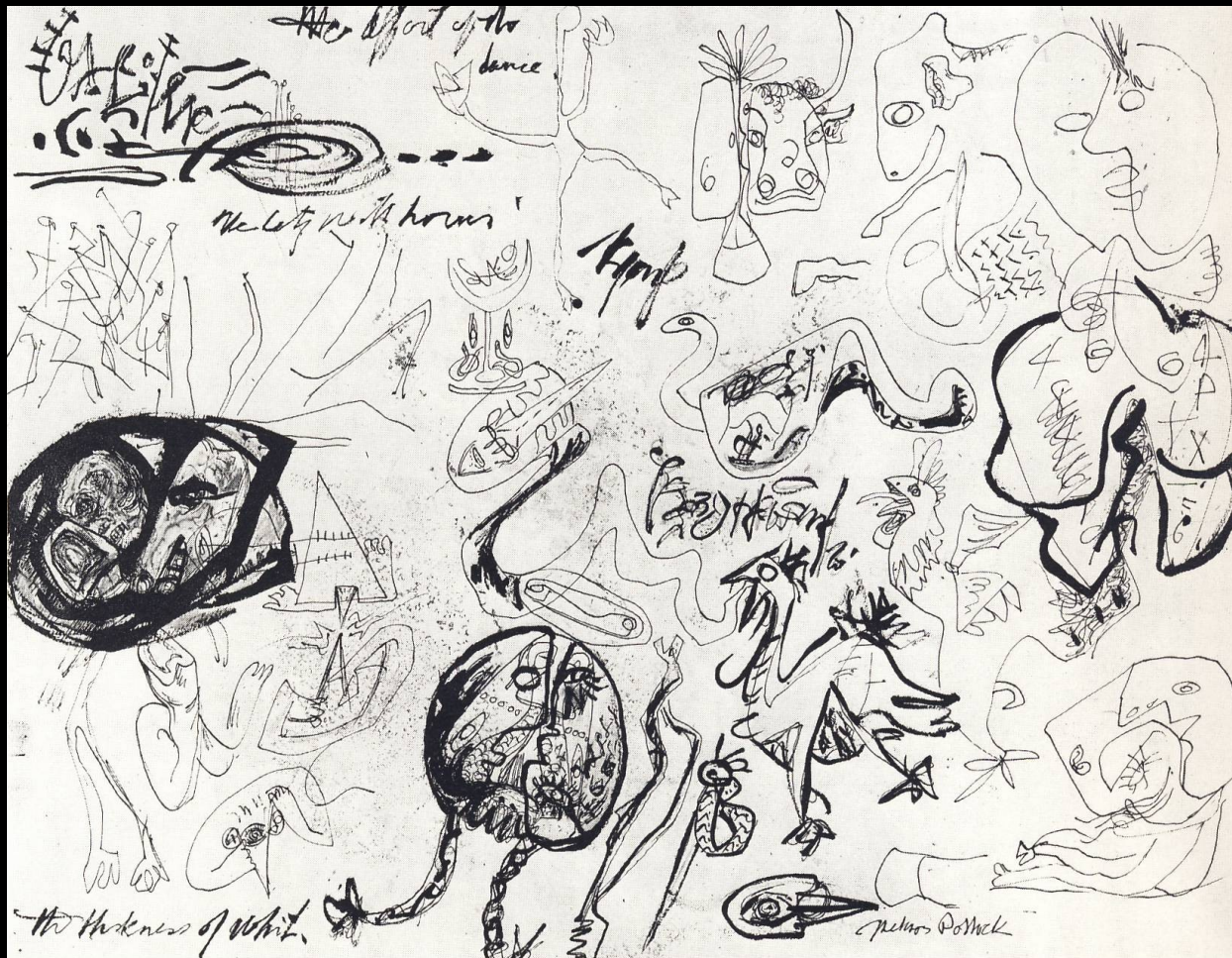
The background of the slide is a complex, abstract line drawing in a light orange or brownish hue. It consists of numerous overlapping, gestural lines that form various shapes, including what appears to be a large, somewhat circular form on the right side and several smaller, more geometric shapes on the left. The overall effect is one of dynamic, organic movement, characteristic of František Kupka's abstract art style.

František Kupka – vitální psychofyzická energie jako zdroj tvorby

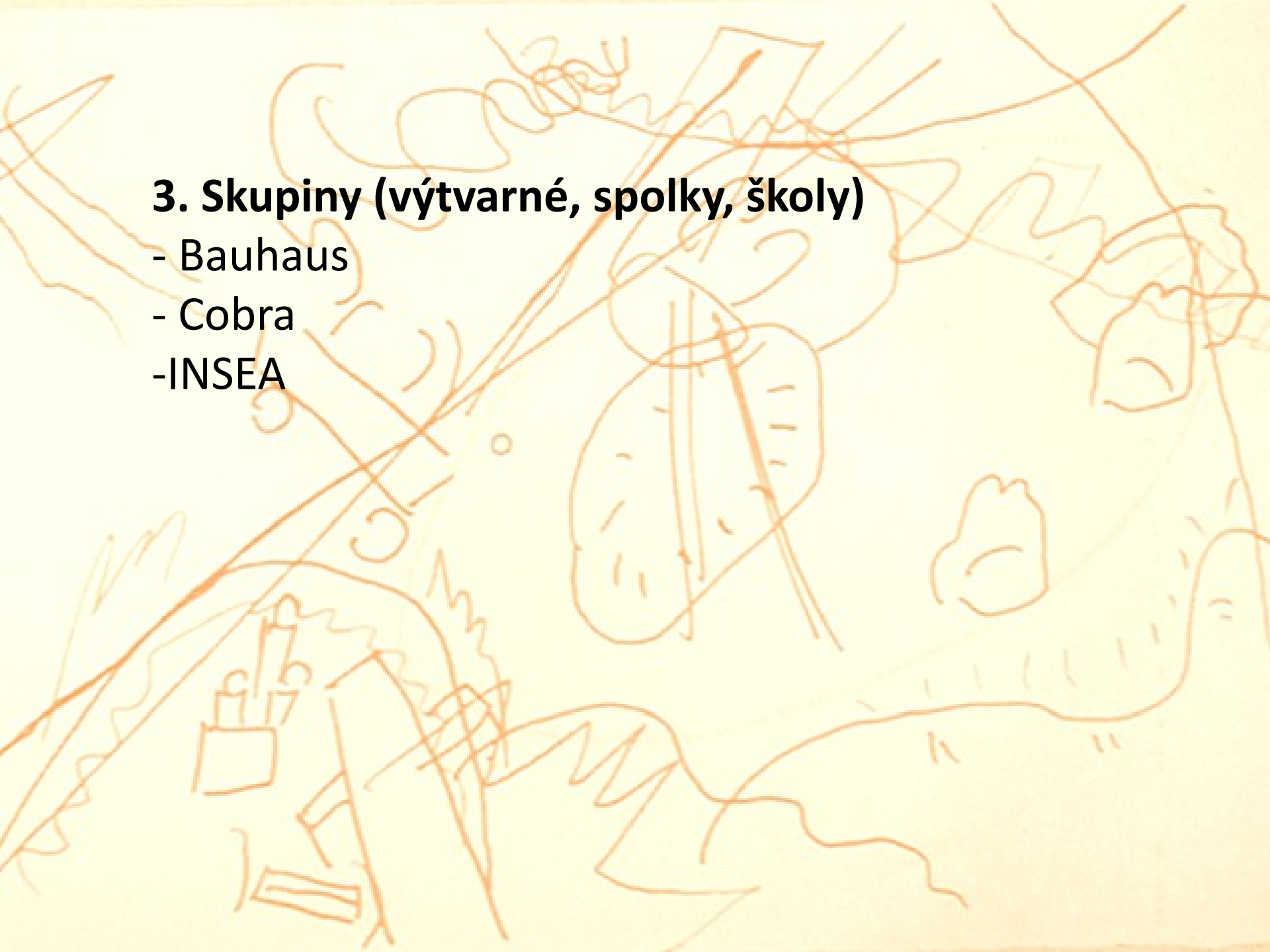
- umění jako odraz kosmického mýtu
- tvorba jako dialog s přírodou
- analogie dynamismu organických zákonů přírodních a zákonů geneze umělecké tvorby
- tvorba jako taková je symbolickým pokračováním pohybu kosmických sil
- Kupka reflektoval svoji tvorbu teoreticky,
- v roce 1910 přerušuje malbu a píše knihu ***Tvoření v umění výtvarném***

3.22 Wassily Kandinsky
Impression VI (Sonntag)
1911

Jackson Pollock, Bez názvu, 1943

An abstract drawing in orange ink on a light background. It features a complex network of overlapping lines, some straight and some curved, creating a sense of movement and depth. There are several distinct shapes, including a large, roughly oval form in the center with internal vertical lines, and a more complex, multi-sided shape in the lower-left quadrant. The overall composition is dynamic and non-representational.

3. Skupiny (výtvarné, spolky, školy)

- Bauhaus
- Cobra
- INSEA

The background of the slide is a complex, abstract drawing made of thin, orange-brown lines. The lines are mostly horizontal and vertical, creating a sense of movement and structure. There are some circular and irregular shapes interspersed among the straight lines. The overall effect is that of a sketch or a conceptual drawing, possibly related to the artistic or psychological themes mentioned in the text.

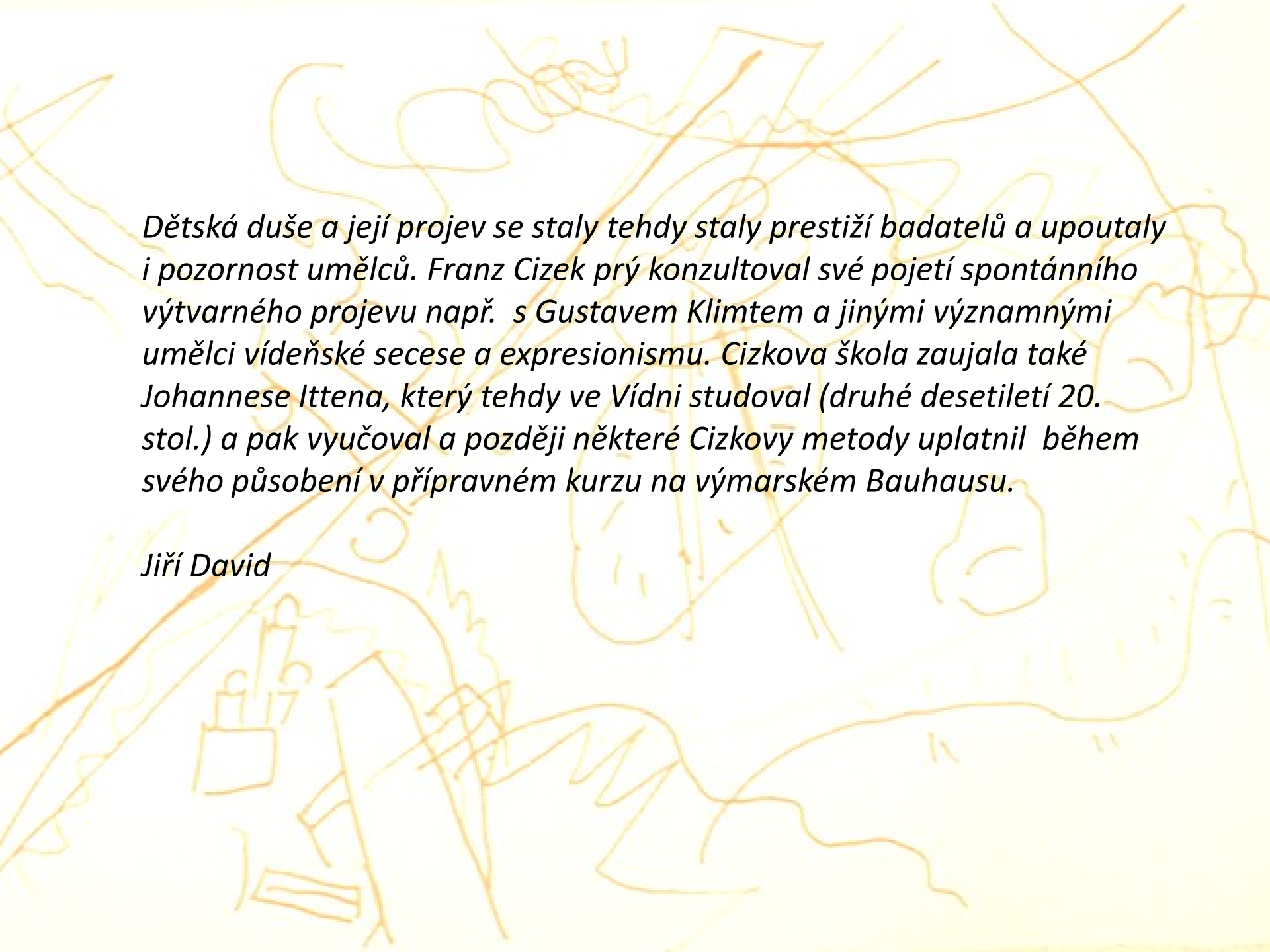
Duchovní pojetí výtvarné formy, tvorby a výtvarné pedagogiky

Hlubinná psychologie (Anton Ehrenzweig)

Návaznost na fenomenologii a kulturu duše

Skrytá návaznost na ezoterické tendence v umění

Návaznost na romantismus, symbolismus a surrealismus

The background of the slide is a light yellow color with a complex, abstract drawing in orange-brown lines. The drawing consists of various shapes, including circles, rectangles, and irregular forms, some of which resemble stylized faces or figures. The lines are thin and somewhat chaotic, creating a textured, artistic feel.

Dětská duše a její projev se staly tehdy staly prestiží badatelů a upoutaly i pozornost umělců. Franz Cizek prý konzultoval své pojetí spontánního výtvarného projevu např. s Gustavem Klimtem a jinými významnými umělci vídeňské secese a expresionismu. Cizkova škola zaujala také Johannese Ittena, který tehdy ve Vídni studoval (druhé desetiletí 20. stol.) a pak vyučoval a později některé Cizkovy metody uplatnil během svého působení v přípravném kurzu na výmarském Bauhausu.

Jiří David

The background of the slide is a complex, abstract drawing made of thin, orange-brown lines. The lines are mostly horizontal and vertical, creating a sense of movement and structure. There are some circular and irregular shapes scattered throughout, suggesting a sketch or a conceptual diagram. The overall effect is that of a hand-drawn or computer-generated abstract pattern.

Metody charakterizující intuitivní přístup ve výtvarné pedagogice

- iniciace tvorby mýtem, vlastním příkladem, mimovýtvarným podnětem (hudbou, pohybem, meditací, vyprávěním, zážitkem atd.**
- psychologizace vyjadřování**
- individuální přístup**
- respekt jedinečnosti a neopakovatelnosti díla**
- nezasahování do procesu tvorby**

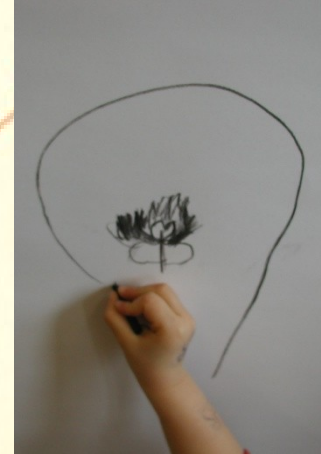
iniciace tvorby mýtem

iniciace mimovýtvárným podnětem (hudbou, pohybem, meditací, vyprávěním, zážitkem atd.)

psychologizace vyjadřování

**individuální přístup, respekt jedinečnosti a neopakovatelnosti díla,
nezasahování do procesu tvorby**

